

20 / 06 / 2016

صالحه واهب واصل

مژده سومین کار پروژه قاموس کبیر افغانستان

هموطنان عزیز و گرانقدر سلام و حرمت بنده را بپذیرید، به امید سلامت و صحتمندی همه شما، اینک گزارش کوتاه سومی را به ادامه گزارشات پیشرفت کارها در پروژه «قاموس کبیر افغانستان» در یکی از بخش های مهم دیگر آن یعنی (اصطلاحات لهجه فارسی ایران به دری افغانستان) که یکی از اجزاء (کتگوری یا صنف زبانی) قاموس است و روی یک قسمت زیاد آن توسط محترم ولی احمد نوری همکار اسبق نشراتی و تحریری پورتال افغان جرمن آن لاین کار صورت گرفته، و بعد از انتقال از پورتال در «قاموس کبیر افغانستان» با مرور دوباره و تصحیحات ضروری در آن و هم ازدیاد تعداد اصطلاحات، اینک گزارشی تهیه دیده ایم که با شما شریک ساخته به نمایندگی از تیم توانا و با پشتکار این پروژه توجه تان را به آن جلب میکنم.

با آنکه از آغاز کار تا امروز مرحله به مرحله همه از هدف اساسی پروژه، سیستم کاری، اشکال نیروی کُمکی فیزیکی و مالی، تلاش های بدون وقفه همکاران نیدخل در کار پروژه، فشار وقت و تراکم مسؤولیت های گوناگون زندگی دست اندرکاران پروژه مذکور، از لابلای مقالات مختلفه ما درین ارتباط، مطلع هستید، با وجود آنهم سعی و تلاش ما بر آن است تا توضیحاتی معلوماتی که برای علاقه مندان کار ما بیرون داده میشود علاوه بر مژده پیشرفت در کارها، مواجه شدن ما را با مشکلات تخنیکی، سوالات ایجاد شده نزد هموطنان و نیروی کاری بیانگر باشد.

تفاهمات مبنی بر روشن بینی شما عزیزان، و ارائه آن در قالب نظر ها و تبصره های پُر مهر تان در ایمیل ها و نظر سنجی پورتال، به ما قوت و نیروی بیشتر می بخشد و سبب تشویق مزید تر ما در کارها میگردد. مطمئناً تا اکنون گفته هایکه در ارتباط با بخش های دیگر قاموس بوده، شما بادرک والای تان همه را با حوصله مندی پی گیری نموده اید. درین بخش توجه تان را به چند جمله بسیار مهم جلب نموده میخواستیم به آن عده دوستانی که گاه و بیگاه سوالاتی در ذهن شان خطور میکند که پاسخ آن برای شان تا فعلاً واضح نیست و ایجاد این قاموس را چندان که باید ضروری نمی پندارند، چند سطری بنویسیم تا بتواند و امید است جواب قانع کننده ای به اینگونه سوالات موهوم و نا حل شده برای شان باشد.

از آغاز کار تا کنون چندین بار با اشخاصی روپرو شده ایم که از ما سوال اینکه ضرورت ایجاد این قاموس در چیست؟ نموده اند و همچنان ایجاد این قاموس را در عالم انترنت امروزی و در موجودیت ده ها «فرهنگ» دیجیتالی ایرانی علاوه بر آنکه نالازم و غیر ضروری پنداشته اند این عمل ما را یک اعلام غیر مستقیم جنگ زبانی در برابر ایرانی ها و ضدیت ما با ایران و ایرانیان تلقی نموده اند و عواقب آنرا هم انداختن نفاق بین فارسی زبانان کشور های که با زبان دری فارسی تکلم میکنند، دانسته اند. ازینرو درین بخش ضروری دانستیم تا یکبار دیگر ضرورت حتمی همچو قاموس را که دلیل عمده و اساسی آن حفظ اصالت زبان ریشوی دری و شناخت افغانستان و داشته های افغانستان است. با شرح مختصری در اذهان کسانی که هنوز هم درین عرصه مشکل دارند تا اندازه ای روشنی اندازیم.

نظریه ایجاد قاموس زبان افغانستان را از سالها به این طرف در دل میپروراندیم البته نظر به مشکلات زیادی که در تکنالوجی سریع السیر امروزی برای ما پیش آمده بود. اما پیدا نمودن مرجعی که همچو همدلان و هم نظران این باور ما را با چشم باز دیده با ما دست همکاری دهند و اقدام مارا یک اقدام سود بخش و ضروری پندارند به نظر ما خیلی

د پانوی شمیره: له 1 تر 5

افغان جرمن آن لاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابلو. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

پاڼه: دلیکنی د لیکنیزې ښې پازوالی د لیکوال په غاړه ده، هبله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولئ

مشکل می‌رسد. در حالیکه بعد از اقدام این عمل و آغاز این پروژه حد اقل این موضوع برای ما ثابت شد که این آرزو تنها آرزوی دیرینه ما نه بلکه از صدها هموطن دیگر ما هم بوده و ایشان هم در جست و جوی چنین تیم و مرجعی بوده اند. که امروز خوشبختانه اکثریت ایشان را در کنار خود منحصبت همکاران فعال، صادق و پرکار این پروژه با خود داریم. به هر حال میرسیم بالای اصل موضوع که:

چرا ایجاد این قاموس از نظر ما یک ضرورت عینی و حتمی به شمار آمد؟

بدون شک صفحات اینترنت از لغت نامه های دیجیتال زبان فارسی پر است و فارسی زبانان در همه جا به سادگی میتوانند از آن بهره ور شوند، اما؛ آیا هیچ متوجه شده اید که ما افغان ها معلومات خاصه افغانستان را درین فرهنگ های ساخت ایران دریافته نمی توانیم؟ من مثال های بسیار زیادی دارم اما نظر به حوصه این گزارش و وقت شما عزیزان خواننده فقط چند نمونه آنرا در فورم عکس در آورده ام جهت اثبات اینکه ما در گذاشتن همچو گامی، غلط نیستیم و ادعاء ما غرض آلود و مبنی بر کدام ضدیت و یا خصومت با ایران و ایرانیان نیست، بلکه ما زاده یک کشوری هستیم که دارای جغرافیای متفاوت، اقوام متفاوت، غذا های متفاوت، لباس متفاوت، کلتور و عنعنه متفاوت، تشکیلات دولتی و نظامی متفاوت، رسمیات متفاوت، رجال و اماکن تاریخی متفاوت و بالاخره زبان ها و لهجه های متفاوت تر از دو کشور دیگر فارسی زبان (تاجکستان و ایران) است.

اولین تفاوت بسیار فاحش ما ازین دو کشور دیگر رسمیت زبان ملی پشتوی ما و ادغام کلمات آن در زبان ملی دری کشور ما میباشد. اینکه ما به آن تن دهیم یا ندهیم، قبول کنیم و یا نکنیم موضوع دیگر نیست، اما؛ این اصل نه قابل تغییر است و نه هم ضرورت تغییر آن نمی رود. زیرا هر افغان با این کلمات پشتوی مدغم شده در زبان دری آشنائی کامل دارند و میدانند که معنی آن چیست و در کدام جملات مورد استفاده دارد. روی این ملحوظ کشور افغانستان هم مانند ده ها کشور غربی و شرقی دیگر ضرورت دارد زبان، فرهنگ و ادبیاتش را برای مردمش طوری که لازم است حفاظت کند. اگر ما به کشور های همزبان دنیا یک نظر کوتاه اندازیم و تعمق کنیم اصلاً سؤالی درین عرصه در اذهان ما عرض اندام نمی کند مثال: کشور جرمنی، یک قسمت بزرگ کشور سوئیس و کشور اطریش همه جرمنی زبانند اما اگر یک اطریشی بخواهد یک قاموس زبان آلمانی بخرد اولین سؤالی که فروشنده از وی میکند اینست که «آلمانی سوئیس، اطریشی و یا جرمنی» اگر یک بلژیکی برای خریدن قاموس به کتاب فروشی می‌رود سؤال فروشنده این است که «فرانسوی سوئیس، بلژیک، مانتریل کانادا و یا فرانسه»، اگر به زبان های عربی توجه کنیم «کدام عربی، عربی عراقی، عربی عربستان سعودی، عربی مراکش، عربی لیبی، عربی دوبی، عربی مصر و امثالهم» و اگر این موضوع را متوجه زیبا انگلیسی سازیم باز هم سؤال این است که، کدام انگلیسی - انگلیسی امریکا، انگلیسی انگلستان، انگلیسی سنگاپور، انگلیسی کانادا، انگلیسی استرالیا ... و امثالهم. من خود در هالند زیست دارم که در همسایگی بلژیک قرار دارد و یک بخش بزرگ شمالی بلژیک هالندی صحبت میکند. اگر موضوع را در مجموع نظر انداز کنیم، در فهمیدن محتوای گفتار شان هنگام مکالمه مشکلی وجود ندارد، لیکن در ادای کلمات و استفاده اصطلاحات متفاوت، اکثراً سبب ایجاد مشکل افهام و تفهیم میگردد.

مطمئناً هر هموطن ما در هر نقطه دنیا که زندگی میکند، شاهد این هست که هر مملکت دکشنری ها و یا قاموس مخصوص خودش را دارد. ولی این بدین معنی نیست که این ممالک همزبان زبان همدیگر را نمی دانند و مکالمه نمی توانند، بلکه این قاموس ها برای این است که نظر به نکات متذکره در فوق مثل (کلتور، موقعیت جغرافیائی، خوراکه، پوشاکه، ملیت و زبان های مختلف داخلی هرکشور و...و...و.. هر مملکت اصطلاحات خودش را دارد که از ممالک همزبانش متفاوت است. و این حق مسلم یک ملت است تا از زبان مردمش که سرمایه ملی کشورشان است، حفاظت کند. و مانع ورود ضربه های تهاجم فرهنگی خارجی بر آن گردد. در لینک ذیل شما یکی از نمونه های لغت نامه آلمانی جرمنی به آلمانی سوئیس را مشاهده میکنید. روی لینک کلیک کنید و تفاوت لغات را با جست و جو کلمات مشاهده خود تان نمایند.

Deutsch (German)<->Schweizer Deutsch (Swiss German)

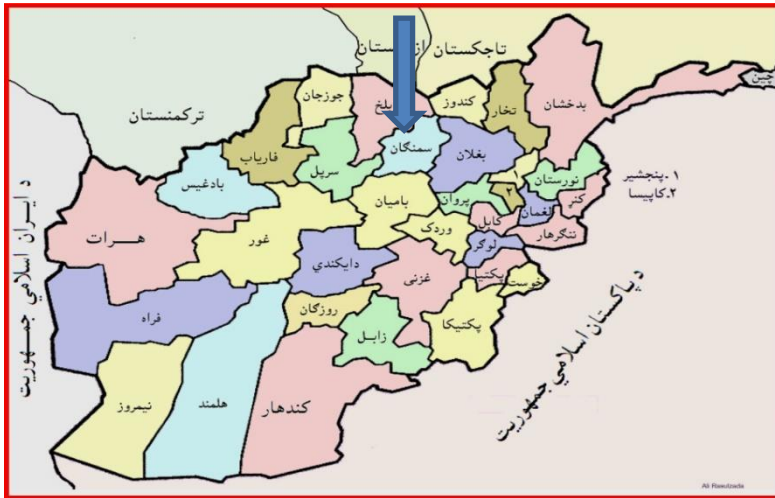
همچنان مشت نمونه خروار ما از یکی از جامع ترین لغت نامه های آنلاین ایرانی چند نمونه ای را برای تان انتخاب نموده ایم که شما خود به چشم سر ببینید و قضاوت کنید. واضحست که ایرانی ها مجبور نیستند که داشته های جغرافیایی و کلتوری و ادبی ما را در لغت نامه های شان جابجا نمایند، مبرهن است که آنها درین باره هم کمتر از ما میدانند اما آیا این که ما تبعه افغانستان هستیم و زادگاه ما بالای ما این حق را دارد، وظیفه ما نیست که این کمبود را در دنیای انترنت پُر سازیم و برای افغانستان و اقوام و قبائل و کلتور و فرهنگ و زبان ما برای جهانیان یک هویت بدهیم؟

افغانستان کشوری که با زبان دراز و با افتخار نهایت در همه جا از آن منحيث یک کشور باستانی دارای تاریخ پنج هزار ساله یاد می شود. ولی در جهان انترنت شهر های آن در زبانی که مردمش تکلم میکنند، سراغ دیده نمی شود. اسماء و کلماتی را که من جست و جو نموده ام آنقدر زیاد است که درج همه آن از حوصله این گزارش و صرف وقت شما عزیزان بسیار بالاتر است. لهذا فقط چند نمونه منتخبه را در ذیل مشاهده فرمائید.

هرات یکی از شهر های بزرگ و شهیر افغانستان است و موقعیت آن در سرحد ایران قرار دارد. من هرات را جست و جو کردم شما خود بخوانید که هرات در این قاموس دیجیتال ایرانی چه معرفی شده است.

این عکس ها صرف برای اثبات گفته دهای ماست. شما خود لطفاً جست و جو کنید که واضح تر بتوانید معانی آنرا بخوانید. و ببینید که هرات هر چیز میتواند معنی بدهد غیر از یک شهر بزرگ افغانستان

اسم زیبایی شهر بلخ، مهد علم، دانش و ادب، جایگاه شخصیت های ادبی و اماکن تاریخی است. شما خود ببینید که معنی آن درین "واژه یاب" چیست؟ شش معنی برایش نوشته شده مگر یک بار هم ازینکه بلخ یک شهر بزرگ افغانستان هم است نوشته نشده است.

سمنگان یکی از شهرهای زیبا و بزرگ در شمال افغانستان است این موضوع نه تنها برای ما بلکه به همه مردم دنیا معلوم است، در نقشه های افغانستان که در گوگل وجود دارد به وضاحت و با خط درشت نام سمنگان نوشته شده اما در فرهنگ های ایرانی، لطفاً شما خودتان ببینید که در جست و جوی سمنگان چی جواب می گیرید.

صمیمانه خواهش میکنم که شما در «واژه یاب» آنلاین شهر بامیان را جست و جو کنید جداً برای من شوک دهنده است.

کوتاه سنگی، گردیز، غور، ارزگان، کوه بابا، شهر آراء، هلمند، جاغوری، چهلستون که معنی آنها نوشته اند باغ چهلستون در اصفهان، چهار آسیاب که هیچ وجود ندارد، خوست به معنی کوفته شده آمده است، گردیز وجود ندارد، پروان نوشته شده چرخه که با آن ابریشم می سازند، کوه اسمائی اصلاً وجود ندارد، پکتیا، پکتیکا، غورات و غیره این کمبود تنها در قسمت ولایات و ایالات و مناطق افغانستان نیست بلکه در قسمت خوراک و پوشاک افغانی و اصطلاحات عامیانه افغانی هم صدق میکند. به طور

واژه یاب شبه

هفته دهتا همی عمید غزالی فرهنگستان سره آرد اصطلاح بارها گویند ښکیری ډاډه یان.

ډاډه یان در نظر دارد تا تلفظ صوتی را با واژه ها با هم فراموش کرده و شروع به معنی آنها کند. در این خصوص نظرات خود را برای ما ارسال کنید.

مشخسات واژه

سمنگان
 لغت: لغت ۳۳۱
 تلفظ: من "و" از من "و"

لغات مجاور

سمنگان
 لغت: لغت ۳۳۱
 تلفظ: من "و" از من "و"

سمنگان
 لغت: لغت ۳۳۱
 تلفظ: من "و" از من "و"

سمنگان
 لغت: لغت ۳۳۱
 تلفظ: من "و" از من "و"

جستجوی لغات هم آوا

واژه یاب شبه

هفته دهتا همی عمید غزالی فرهنگستان سره آرد اصطلاح بارها گویند ښکیری ډاډه یان.

ډاډه یان در نظر دارد تا تلفظ صوتی را با واژه ها با هم فراموش کرده و شروع به معنی آنها کند. در این خصوص نظرات خود را برای ما ارسال کنید.

مشخسات واژه

هاله
 لغت: لغت ۳۳۱
 تلفظ: من "و" از من "و"

لغات مجاور

هاله
 لغت: لغت ۳۳۱
 تلفظ: من "و" از من "و"

هاله
 لغت: لغت ۳۳۱
 تلفظ: من "و" از من "و"

هاله
 لغت: لغت ۳۳۱
 تلفظ: من "و" از من "و"

جستجوی لغات هم آوا

نمونه قابلی پلو، زرده پلو، مالته، بادرنگ، بادنجان رومی و... و... و... خلاصه اگر این جا همه را بنویسم بیشتر از صد صفحه خواهد شد ازین رو یاد آوری کردم که شما به خاطر اطمینان خود یکبار رفته جست و جو کنید. حال شما خود باندیشید و قضاوت کنید که آیا این یک جفا نیست به ما و کشور ما که ما به این قاموس های که زیر نام «فرهنگ» که معنی آن هم لغتنامه را افاده نمی کند، اکتفاء کنیم و به خود همین زحمت را متقبل نشویم که حد اقل کشور و کلتور و زبان خود را به جهانیان معرفی کنیم و زیر چادر هویت، زبان و کلتور کشور دیگری سر خم نکنیم؟

به هر حال موضوع قابل یاد دهانی برای عزیزانی که ایجاد این قاموس را غیر ضروری و از روی ضدیت میدانند این است که اگر ما از روی خصومت و ضدیت در برابر ایرانی ها که همزبان و همسایگان ما هستند و ما برای شان احترام قابل هستیم، این پروژه را ایجاد می کردیم. چه ضرورت داشتیم به این که اصطلاحات ایرانی را به دری تنظیم

کنیم؟ این نظر که زاده تفکرات جناب ولی احمد نوری بود و در فوق هم تذکر داده شد که ایشان حد اعظم این مجموعه را مسؤولیت گرفته تنظیم کردند. ادغام آن در قاموس کبیر افغانستان زیر یک بخش جداگانه در حقیقت یک نوع کمک به آن عده هموطنان ما است که در ایران تولد و پرورش شده اند و حالا دیگر در ایران برای شان جای نیست و مجبورند به وطن عودت کنند. این ها کسانی اند که از کشور، کلتور، زبان و عنعنات و مناطق جغرافیایی کشور شان یک فیصد هم نمی دانند. اقلأ این قاموس علاوه بر لغات اصیل کتبی زبان دری و پشتو، شامل 11358 اصطلاح اصیل مکالمه عامیانه افغانستان است که توسط مرحوم «عبدالله افغانی نویس» تألیف گردیده و به صورت مکمل شامل قاموس گردیده است. همچنان میتواند ممد خوبی به همزبانان ایرانی ما باشد که اگر آنها حسب تصادف در افغانستان مهمان می آیند و کدام کلمه اصیل زبان افغانستان را نمی دانند که مطمئناً مواجه شدن شان به همچو حالتی دور از تصور نیست، میتوانند ازین بخش «قاموس کبیر افغانستان» استفاده اعظم برده حل مشکل نمایند.

تیم کاری پروژه «قاموس کبیر افغانستان» از آغاز تا امروز و در آینده های دور و نزدیک همیشه با پیشانی باز از پیشنهادات و انتقادات سازنده تمام شما عزیزان هموطن استقبال نموده، میکند و همیشه خواهد کرد. ما به کمک شما و به نظرات آباد کننده تان ضرورت داریم. ما درین راه، نو قدمانی هستیم که به راهنمایی های ارزنده گام گذاشتگان با تجربه گذشته، ضرورت داریم و آرزو میکنیم ما را ازین بزرگواری بی نصیب نگذارید.

با حرمت و محبت

صالحه و اهب و اصل